

Formas Normais

1.	Formas Normais de BD relacionais	3
1.1	Primeira forma normal (1FN ou 1NF). Atributos multivaluados ou repetitivos	3
	Pasos para converter unha relación en 1FN:	3
	Pasos:	4
1.2	Segunda forma normal (2FN ou 2NF). Dependencia de clave	5
	Proceso de descomposición formal:	6
	Pasos para converter relacións en 1FN a 2FN.....	7
1.3	Terceira forma normal (3FN ou 3NF). Dependencias transitivas	8
	Proceso de descomposición formal:	8
	Pasos	9
1.4	Forma normal de Boyce-Codd (FNBC ou BCNF). Dependencia de la clave	11

1. Formas Normais de BD relacionais

1.1 Primeira forma normal (1FN ou 1NF). Atributos multivaluados ou repetitivos

Un esquema R cumpre a primeira forma normal (1FN) se os dominios de todos os atributos son atómicos e univaluados, ningún atributo pode tomar valores compostos (dominio non atómico) nin multivaluados (mais dun valor ao mesmo tempo), estando libre de grupos repetitivos (táboas dentro de táboas). Esta forma normal é parte inherente do modelo relacional de datos.

Un atributo é atómico se os seus elementos pódense considerar como unidades indivisibles, exemplos de dominios non átomicos son:

- Nome completo: atributo composto polo nome máis os apelidos.
- Teléfonos: atributos multivaluado, xa que por regra xeral os contactos soen posuír máis dun número de teléfono (fixo, móbil, persoal, traballo, etc).

Moitas veces, a definición do que é un valor atómico non é clara, e pode depender dos usos que se vaian facer dos valores do atributo. Por exemplo, cando se trata de procesar datos de persoas pode ter sentido utilizar un atributo “nome completo” para almacenar o nome propio e os apelidos, se está información sempre se abordar de forma conxunta. En cambio, si se desexa acceder polo nome propio e/ou polos apelidos separadamente, para que o esquema de relación estea en 1FN debería ter atributos diferenciados para eles, “nomePropio”, “apelido1” “apelido2”.

Pasos para converter unha relación en 1FN:

Cando unha relación non está en primeira forma normal, divídese noutras relacións, repartindo os seus atributos entre as resultantes. Normalmente a idea é eliminar o atributo que incumpre a 1ª FN da relación orixinal e colocalo nunha relación diferente xunto coa clave primaria da relación de partida:

No exemplo o punto de partida é o seguinte formulario:

PEDIDO

Nº Cliente
Nombre
Enderezo

Codigo Producto	Descrición	PrecioUnidade	Cantidad	total

Nº Pedido
Fecha Pedido

PedidoTotal

Figura. Formulario dun pedido

Pódese intuír a seguinte relación non normalizada que contén elementos repetidos e subta-boas (características non permitidas no modelo relacional). No esquema de relación már-case como clave o atributos *codPedido*, que cumpre a condición de ser mínima e identifica univocamente cada unha das tuplas sen repetirse:

PEDIDO (codPedido, (codProducto, descripción, precioUnidade, cantidad, total), data, idCliente, nomeCliente, cidade, telefono, totalPedido)

PEDIDO											
CodPedido	codProducto	descripcion	prezoUnidade	cantidad	total	data	idCliente	nomeCliente	cidade	telefonos	totalPedido
22546	P111345	silla	180	12	2160	11/11/2014	G948499	Pirrel	Ourense	988223344 654327834	2247
	P748765	bolígrafo	0,9	30	27	11/11/2014	G948499	Pirrel	Ourense	988223344 654327834	
	P847877	folios	3	20	60	11/11/2014	G948499	Pirrel	Ourense	988223344 654327834	
34355	P111345	Silla	180	10	1800	25/08/2013	D482049	Xen	Lugo	982098765 653876098	1829,7
	P748765	bolígrafo	0,9	33	29,7	25/08/2013	D482049	Xen	Lugo	982098765 653876098	
77244	P111345	Silla	180	15	2700	15/04/2015	F985980	Carpazo	Pontevedra	986341290 645068234	2782,8
	P748765	bolígrafo	0,9	22	19,8	15/04/2015	F985980	Carpazo	Pontevedra	986341290 645068234	
	P847877	folios	3	21	63	15/04/2015	F985980	Carpazo	Pontevedra	986341290 645068234	
12135	P135455	grapas	0,75	23	17,25	02/01/2015	J445532	Lana	A Coruña	981675423 623987407	17,25

Figura. Relación PEDIDO non normalizada extraída do formulario PEDIDO

Pasos:

Todos os atributos deben ser atómicos e univaluados, ningún pode tomar valores compo-sitos (dominio non atómico) nin multivaluados (mais dun valor ao mesmo tempo), estando libre de grupos repetitivos (táboas dentro de táboas).

- I) Crear unha nova relación cos atributos que incumpren ser atómico ou son táboas dentro de táboas. No exemplo comenzaremos coa subtáboa que se atopa dentro de cada tupla que representa un pedido completo:

PEDIDO (*codPedido*, (*codProducto, descripción, precioUnidade, unidades, tototal*), *data, idCliente, nomeCliente, cidade, totalPedido*)

PEDIDO										
CodPedido	codProducto	descripcion	prezoUnidade	cantidad	total	data	idCliente	nomeCliente	cidade	totalPedido
22546	P111345	silla	180	12	2160	11/11/2014	G948499	Pirrel	Ourense	2247
	P748765	bolígrafo	0,9	30	27	11/11/2014	G948499	Pirrel	Ourense	
	P847877	folios	3	20	60	11/11/2014	G948499	Pirrel	Ourense	
34355	P111345	Silla	180	10	1800	25/08/2013	D482049	Xen	Lugo	1829,7
	P748765	bolígrafo	0,9	33	29,7	25/08/2013	D482049	Xen	Lugo	
77244	P111345	Silla	180	15	2700	15/04/2015	F985980	Carpazo	Pontevedra	2782,8
	P748765	bolígrafo	0,9	22	19,8	15/04/2015	F985980	Carpazo	Pontevedra	
	P847877	folios	3	21	63	15/04/2015	F985980	Carpazo	Pontevedra	
12135	P135455	grapas	0,75	23	17,25	02/01/2015	J445532	Lana	A Coruña	17,25

Figura. Relación PEDIDO non normalizada que contén grupos repetitivos

- II) Engadir a esta nova relación a clave primaria da relación que orixinalmente a contiña.

- III) Darlle un nome á nova relación (opcionalmente no nome incluírase a FN na que a táboa aparece).

LIÑAPEDIDO_1					
codPedido	codProducto	descripcion	prezoUnidade	cantidade	total
22546	P111345	silla	180	12	2160
22546	P748765	bolígrafo	0,9	30	27
22546	P847877	folios	3	20	60
34355	P111345	Silla	180	10	1800
34355	P748765	bolígrafo	0,9	33	29,7
77244	P111345	Silla	180	15	2700
77244	P748765	bolígrafo	0,9	22	19,8
77244	P847877	folios	3	21	63
12135	P135455	grapas	0,75	23	17,25

Figura. Relación resultante do proceso de normalización a 1FN ao eliminar os elementos repetitivos

- IV) Determinar a clave primaria da nova relación: serán os atributos que identifican univocamente cada tupla da táboa sendo mínima. No exemplo a clave resultante é composta por CodPedido e CodProducto.

LIÑAPEDIDO_1 (*codPedido, codProducto, descripcion, prezoUnidade, cantidade, total*)

LIÑAPEDIDO_1					
codPedido	codProducto	descripcion	prezoUnidade	cantidade	total
22546	P111345	silla	180	12	2160
22546	P748765	bolígrafo	0,9	30	27
22546	P847877	folios	3	20	60
34355	P111345	Silla	180	10	1800
34355	P748765	bolígrafo	0,9	33	29,7
77244	P111345	Silla	180	15	2700
77244	P748765	bolígrafo	0,9	22	19,8
77244	P847877	folios	3	21	63
12135	P135455	grapas	0,75	23	17,25

Figura. Relación resultante tralo proceso de detección de clave

- V) Repetir ata que non queden máis atributos non atómicos, no exemplo repítese o proceso para o tributo multivaluado teléfonos.

1.2 Segunda forma normal (2FN ou 2NF). Dependencia de clave

Unha relación R está en 2FN, se está 1FN e todo atributo que non sexa clave primaria, nin forme parte dela, ten dependencia funcional completa ou plena respecto da clave primaria

desa relación, é dicir, o valor dos atributos non principais da relación ven determinado polo valor de todos os atributos da clave. Só os atributos dunha clave poden depender de partes dunha clave.

LIÑAPEDIDO_1					
codPedido	codProducto	descripcion	prezoUnidade	cantidade	total
22546	P111345	silla	180	12	2160
22546	P748765	bolígrafo	0,9	30	27
22546	P847877	folios	3	20	60
34355	P111345	Silla	180	10	1800
34355	P748765	bolígrafo	0,9	33	29,7
77244	P111345	Silla	180	15	2700
77244	P748765	bolígrafo	0,9	22	19,8
77244	P847877	folios	3	21	63
12135	P135455	grapap	0,75	23	17,25

Figura. Relación en 1FN con atributos (descripción e prezoUnidade) que dependen de parte da clave codProducto

No exemplo observase como certos atributos só dependen de parte da clave, coma descripción e prezoUnidade que dependen funcionalmente do atributo codProducto pero non de codPedido polo que as dependencias funcionais (df) son:

- codProducto -> descripcion.
- codProducto -> prezoUnidade.

Esta forma normal só se aplica a relacións que teñen claves compostas, é dicir, que están formadas por máis dun atributo. Se un esquema de relación non está en 2FN se normaliza en varias relacións que si estean en 2FN, nas que os atributos que dependen dunha parte da clave formarán unha nova relación que terá esa parte da clave como clave primaria.

Proceso de descomposición formal:

Formalmente pódese definir o proceso de descomposición da seguinte maneira: Dada unha relación R con clave composta da forma (R.x, R.y), e en esta relación existe una dependencia funcional incompleta de la forma R.y -> R.z, onde R.z é un atributo que non pertence á clave) da relación R, o proceso de descomposición realizarase da forma seguinte:

- Da relación R elimínase o atributo R.z, quedando igual o resto.
- Constrúese unha nova relación R1, coa estrutura:
 - O atributo R.z como atributo non clave da relación R1.
 - O atributo R.y como atributo clave (clave primaria) da relación R1.
- En R defínese a R.y como clave foránea da relación R1, (R1.y).

A descomposición para a aplicación da 2FN débese facer en base á dependencia funcional incompleta, e nunca por outras dependencia entre atributos da relación. Neste proceso tanto R.x, R.y, R.z poden ser a súa vez atributos simples ou agregados de datos.

Pasos para converter relacións en 1FN a 2FN

Normalizarase o esquema do exemplo seguindo os seguintes pasos:

- I) Eliminar os atributos que dependen parcialmente da clave primaria e crea con eles unha nova relación (sen elementos repetidos).
- II) Nomear á nova relación (engadir opcionalmente un 2 para indicar 2NF).
- III) Engadir a esta relación unha copia do atributo ou atributos do cales dependen (será á clave primaria da nova relación).

PRODUTO_2			
codProduto	descripcion	prezoUnidade	
P111345	silla	180	
P748765	bolígrafo	0,9	
P847877	folios	3	
P111345	silla	180	
P748765	bolígrafo	0,9	
P111345	silla	180	
P748765	bolígrafo	0,9	
P847877	folios	3	
P135455	grapas	0,75	

PRODUTO_2		
codProduto	descripcion	prezoUnidade
P111345	silla	180
P748765	bolígrafo	0,9
P847877	folios	3
P135455	grapas	0,75

Figura. Táboa resultante do proceso de normalización a 2FN

- IV) Renomear á relación orixinal (engadir un 2 para indicar 2FN)

LIÑAPEDIDO_2			
codPedido	codProduto	cantidade	total
22546	P111345	12	2160
22546	P748765	30	27
22546	P847877	20	60
34355	P111345	10	1800
34355	P748765	33	29,7
77244	P111345	15	2700
77244	P748765	22	19,8
77244	P847877	21	63
12135	P135455	23	17,25

PRODUTO_2		
codProduto	descripcion	prezoUnidade
P111345	silla	180
P748765	bolígrafo	0,9
P847877	folios	3
P135455	grapas	0,75

LIÑAPEDIDO_2 (*codPedido*, *codProduto*, *cantidade*, *total*)

PRODUTO_2 (*codProduto*, *descripcion*, *prezoUnidade*)

Figura. Táboas e grafo relacional obtido tras normalizar en 2FN

- V) Repetir o proceso ata que todas as táboas adopten a 2FN

A táboa orixinaria, o eliminar de ela os elementos repetitivos tamén se atopa en 2FN:

PEDIDO _2(*codPedido*, *data*, *idCliente*, *nomeCliente*, *cidade*, *totalPedido*)

PEDIDO_2					
CodPedido	data	idCliente	nomeCliente	cidade	totalPedido
22546	11/11/2014	G948499	Pirrel	Ourense	2247
22546	11/11/2014	G948499	Pirrel	Ourense	2247
22546	11/11/2014	G948499	Pirrel	Ourense	2247
34355	25/08/2013	D482049	Xen	Lugo	1829,7
34355	25/08/2013	D482049	Xen	Lugo	1829,7
77244	15/04/2015	F985980	Carpazo	Pontevedra	2782,8
77244	15/04/2015	F985980	Carpazo	Pontevedra	2782,8
77244	15/04/2015	F985980	Carpazo	Pontevedra	2782,8
12135	02/01/2015	J445532	Lana	A Coruña	17,25

Figura. Táboa en 2FN tra a normalización

1.3 Terceira forma normal (3FN ou 3NF). Dependencias transitivas

Unha relación está en terceira forma normal se cumpre as seguintes condicións:

- A relación está en 2FN.
- Todos os atributos da relación dependen funcionalmente só da clave, e non de ningún outro atributo non clave (todos os atributos non principais son independentes)
- Non existen dependencias funcionais transitivas respecto das claves. Un atributo depende transitivamente da clave primaria si depende doutro atributo que depende da clave

Resumindo, para toda DF: $X \rightarrow Y$, X é unha clave.

Proceso de descomposición formal:

Dada unha relación R de clave R.x e dous atributos non clave R.y e R.z, e nesta relación están presentes as seguintes dependencias funcionais:

$R.x \rightarrow R.y$, $R.y \rightarrow R.z$ e, por tanto a dependencia transitiva, $R.x \rightarrow R.z$, o proceso de descomposición realizarase da forma seguinte:

- Da relación R elimínase o atributo que mantén unha dependencia funcional transitiva coa clave da relación, é dicir, o atributo R.z, quedando igual ao resto da relación R.
- Constrúese unha nova relación R1, coa estrutura seguinte:
 - O atributo R.z que mantña unha dependencia funcional transitiva.
 - O atributo R.y co cal o atributo R.z mantña unha dependencia funcional completa.
 - A clave da relación R1, será o atributo R1.y e, nesta relación só existirá unha dependencia funcional completa da forma: $R1.y \rightarrow R1.z$.

Na relación R defínese R.y como clave allea da relación R1 (R1.y).

Deste xeito, a descomposición que se debe realizar por aplicación da 3FN debe ser en base á dependencia funcional transitiva e nunca por outra dependencia entre os atributos da relación. Neste proceso tanto R.x, R.y, R.z poden ser a súa vez atributos simples ou agregados de datos.

Pasos

No exemplo, a táboa PEDIDO_2 presenta anomalías por dependencias funcionais transitivas, seguimos os seguintes pasos para que adopte a 3FN:

- I) Comprobar que cada relación ten un número fixo de columnas e as variables son sinxelas (atómicas).
- II) Identifica a clave primaria.
- III) Comproba que todos os atributos (menos a clave primaria) depende de TODA a clave non de PARTE dela.
- IV) Si existe dependencia parcial dividir a relación en varias subrelacións.
- V) Comprobar que todos os atributos dependen da clave e non doutros atributos (o que se coñece coma dependencias transitivas): Observase como os atributos nomeCliente, cidade non dependen da clave ou de parte de ela senón do atributo idCliente que a súa vez si depende de codPedido, prodúcese unha dependencia transitiva:

PEDIDO_2					
CodPedido	data	idCliente	nomeCliente	cidade	totalPedido
22546	11/11/2014	G948499	Pirrel	Ourense	2247
22546	11/11/2014	G948499	Pirrel	Ourense	2247
22546	11/11/2014	G948499	Pirrel	Ourense	2247
34355	25/08/2013	D482049	Xen	Lugo	1829,7
34355	25/08/2013	D482049	Xen	Lugo	1829,7
77244	15/04/2015	F985980	Carpazo	Pontevedra	2782,8
77244	15/04/2015	F985980	Carpazo	Pontevedra	2782,8
77244	15/04/2015	F985980	Carpazo	Pontevedra	2782,8
12135	02/01/2015	J445532	Lana	A Coruña	17,25

Figura. Táboa con dependencias transitivas de CodPedido a idCliente e de idCliente a nomeCliente e cidade

- VI) Si existe dependencias non relacionadas con clave primaria dividir as relación.

CLIENTE_3		
idCliente	nomeCliente	cidade
G948499	Pirrel	Ourense
G948499	Pirrel	Ourense
G948499	Pirrel	Ourense
D482049	Xen	Lugo
D482049	Xen	Lugo
F985980	Carpazo	Pontevedra
F985980	Carpazo	Pontevedra
F985980	Carpazo	Pontevedra
J445532	Lana	A Coruña

PEDIDO_3			
CodPedido	data	idCliente	totalPedido
22546	11/11/2014	G948499	2247
22546	11/11/2014	G948499	2247
22546	11/11/2014	G948499	2247
34355	25/08/2013	D482049	1829,7
34355	25/08/2013	D482049	1829,7
77244	15/04/2015	F985980	2782,8
77244	15/04/2015	F985980	2782,8
77244	15/04/2015	F985980	2782,8
12135	02/01/2015	J445532	17,25

CLIENTE_3 (*codCliente*, nomeCliente, cidade) **PEDIDO_3** (*codPedido*, data, totalPedido)

Figura . Táboas e esquema obtidas tras a normalización a 3FN

A maioría das táboas en 3NF están libres de anomalías de actualización, inserción, e borrado. Certos tipos de táboas en 3NF, que na práctica raramente se atopan, son afectadas por tales anomalías; estas son táboas que non satisfacen a forma normal de Boyce-Codd (FNBC ou BCNF) ou, si satisfacen a FNBC, son insuficientes para satisfacer as formas normais máis altas 4FN ou 5FN.

O proceso de normalización ata a 3FN do exemplo mostra as seguintes dependencias funcionais entre atributos (DF):

- codProducto-> descripcion.
- codProducto -> prezoUnidade.
- codCliente -> nomeCliente.
- codCliente -> cidade.
- CodPedido -> codCliente.
- codPedido -> cantidade.
- codPedido -> data.
- codPedido -> totalPedido.
- (codPedido, codProducto)-> cantidade.
- (codPedido, codProducto) -> total.

O esquema xeral xunto co seu contido en 3FN é:

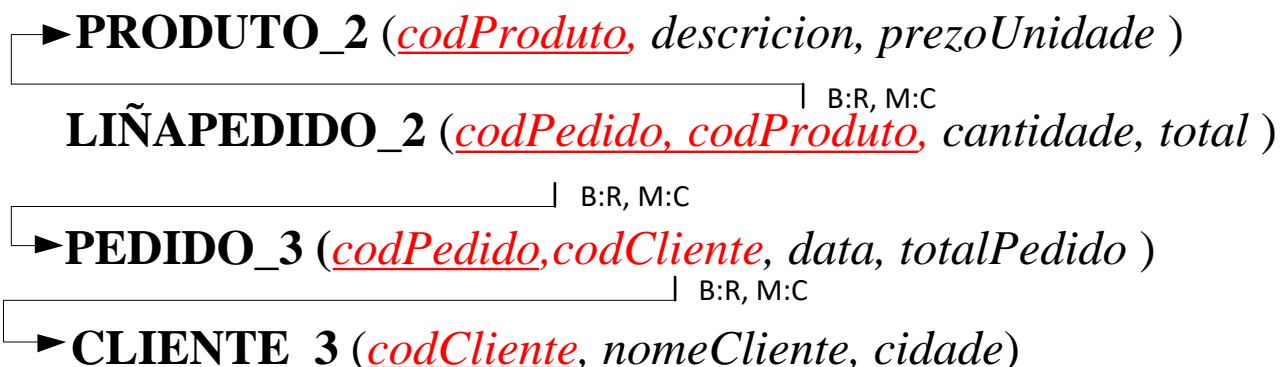

Figura 2.22. Grafo relacional obtido o normalizar a 3FN

PEDIDO_3			
CodPedido	data	idCliente	totalPedido
22546	11/11/2014	G948499	2247
22546	11/11/2014	G948499	2247
22546	11/11/2014	G948499	2247
34355	25/08/2013	D482049	1829,7
34355	25/08/2013	D482049	1829,7
77244	15/04/2015	F985980	2782,8
77244	15/04/2015	F985980	2782,8
77244	15/04/2015	F985980	2782,8
12135	02/01/2015	J445532	17,25

PRODUTO_2		
codProduto	descripcion	prezoUnidade
P111345	silla	180
P748765	bolígrafo	0,9
P847877	folios	3
P135455	grapas	0,75

LIÑAPEDIDO_2			
codPedido	codProduto	cantidad	total
22546	P111345	12	2160
22546	P748765	30	27
22546	P847877	20	60
34355	P111345	10	1800
34355	P748765	33	29,7
77244	P111345	15	2700
77244	P748765	22	19,8
77244	P847877	21	63
12135	P135455	23	17,25

CLIENTE_3		
idCliente	nomeCliente	cidade
G948499	Pirrel	Ourense
G948499	Pirrel	Ourense
G948499	Pirrel	Ourense
D482049	Xen	Lugo
D482049	Xen	Lugo
F985980	Carpazo	Pontevedra
F985980	Carpazo	Pontevedra
F985980	Carpazo	Pontevedra
J445532	Lana	A Coruña

Figura. Táboas obtidas tras a normalización a 3FN

1.4 Forma normal de Boyce-Codd (FNBC ou BCNF). Dependencia de la clave

Un esquema R está en forma normal de Boyce_Codd, si para toda dependencia $X \rightarrow Y$ non trivial (se Y non está contida en X) X é unha superclave de R, dito doutro xeito, non pode haber máis dependencias que con superclaves (o resto de atributos non clave da relación dependen funcionalmente dela).

No noso exemplo se estudamos todas as relacións:

- PRODUTO_2(codProduto, descripcion,prezoUnidade).
 - Clave:codProduto.
 - DP: codProduto \rightarrow {descripcion,prezoUnidade}.
 - É superclaves atópase en FNBC.
- LIÑAPEDIDO_2 (codPedido,CodProduto, cantidad, total).
 - Clave: (codPedido, codProduto).
 - DP: (codPedido, codProduto) \rightarrow {cantidad, total}.
 - É superclaves atópase en FNBC.
- PEDIDO_3 (codPedido,codCliente,data,totalPedido).
 - Clave: (codPedido, codCliente).

- DP: (codPedido, codCliente-> {data, totalPedido}).
- É superclaves atópase en FNBC.
- CLIENTE_3(codCliente,nomeCliente,cidade).
- Clave:codCliente.
- DP: codCliente -> {nomeCliente,cidade}.
- É superclaves atópase en FNBC.
- O exemplo xa se atopa en FNBC.

Estudemos agora un exemplo que non se atopa en FNBC pero si en 3FN.

Rúa	Numero	Piso	Municipio	Provincia	País	CP
Rúa do castelo	3	4	Maceda	Ourense	España	32700
Parque	8	1	Lalin	Pontevedra	España	36500
Angelo Colocci	1	3	Lugo	Lugo	España	27003
Avenida Castelao	64	2	Ferrol	A Coruña	España	15406

Figura . Táboa sen normalizar

O esquema relacional é ENDREZO (Rua, Numero, Piso, Municipio,Provincia,País, CP) onde:

- As claves poden ser: (Rua, Numero, Piso,CP) ou (Rua, Numero, Piso, Municipio, Provincia, País), non seleccionado esta última por non ser mínima.
- As dependencias funcionais serán:
 - (Rua, Numero, Piso, Municipio, Provincia, País), -> CP; non é superclave xa que existen atributos independentes de ela como numero e piso.
 - CP -> (Municipio, Provincia, País); non é superclave xa que existen atributos independentes de ela como numero, piso, e rúa.
- Polo tanto a relación non se atopa en FNBC pero si en en 3FN xa que aunque non son superclaves , si forman parte da clave.

FNBC é unha definición máis estrita da 3FN, afecta so ás relación que teñen claves solapadas, si R está en 3FN e só ten unha clave, ou ben R ten varias claves pero ningunha delas é composta, ou ben R ten varias claves compostas pero non solapadas entón R está en FNBC.